

عنوان مقاله:

بازتاب مسائل سیاسی در سفرنامه‌های ایرانی در دوره صفویه و قاجار

محل انتشار:

فصلنامه زبان و ادبیات فارسی، دوره 15، شماره 20 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 10

نویسندگان:

صدیقه پورخوش سعادت - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد خلخال، دانشگاه آزاد اسلامی، خلخال، ایران

علی محمد موذنی - استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران، تهران، ایران

خدابخش اسداللهی - استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه محقق اردبیلی، ایران

ثوراله نوروزی دادخانی - استادیار دانشگاه پیام نور اردبیل، ایران

خلاصه مقاله:

سفرنامه‌نویسی در عرصه ادب فارسی سابقه کهنی دارد که به دو شکل منظوم و منثور است. در سفرنامه، نویسنده به شرح آنچه در سفر دیده، شنیده و روی داده، می‌پردازد. در این پژوهش سه سفرنامه «سفینه سلیمان، سفرنامه میرزا فتاح‌خان و حاج سیاح» به عنوان سه سفرنامه سیاسی-سیاحتی ایرانی انتخاب شده که هدف، بررسی مسائل سیاسی منعکس شده در سفرنامه‌ها با تکیه بر دوران صفویه و قاجار است؛ از این رو این پژوهش در پی یافتن این پرسش است که چه مسائل سیاسی در سفرنامه‌های دو دوره مختلف تاریخی بازتاب یافته است. این مقاله با روش توصیفی - تحلیلی انجام شده و نتایج نشان داد که دو سفرنامه سفینه سلیمانی و میرزا فتاح‌خان، سفرنامه‌هایی سفارشی-سیاسی هستند که حکومت وقت را در اوج اقتدار و شکوه نشان داده در حالیکه سفرنامه حاج سیاح که سفرنامه‌ای سیاحتی-سیاسی است، شاهان قاجار را بی‌کفایت، نالایق، ستمگر و تجملگرا به تصویر کشیده است. در دو سفرنامه محمد ربیع و فتاح‌خان روابط سیاسی ایران با سایر کشورها، در سایه روابط دوستانه بوده که به هیچ عنوان جنبه استعماری نداشت؛ اما حاج سیاح تمام تعاملات سیاسی ایران با کشورهای قدرتمند را راهی برای استعمار مردم ایران دانسته است. در این میان به مباحثی چون قراردادهای سیاسی، ترورها، پناهندگی سیاسی، شیوه‌های اداره حکومت و ... نیز به عنوان بخشی از مسائل سیاسی در سفرنامه‌های اشاره شده است.

کلمات کلیدی:

سفرنامه، سیاست، سفینه سلیمانی، سفرنامه میرزا فتاح‌خان، سفرنامه حاج سیاح

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1154304>

